

Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk

nr. 2, jaargang 8, februari 2008

Uitgave: 8 PSO's en NvD. Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@soobbozh.nl

Van de redactie

Tien jaar geleden pleitte de Raad voor Cultuur voor *twee niveaus* in het openbare bibliotheekwerk: het regionale (400.000 tot 500.000 inwoners) en het landelijke niveau.

Maar we hebben nog steeds *drie* overheids-niveaus: het gemeentelijke, het provinciale en het landelijke. En in het bibliotheekwerk hebben we ook nog steeds drie niveaus: de BB (gemeentelijk of bovengemeentelijk), de verschillende combinaties van PDO en PSO (provinciaal of bovenprovinciaal) en de VOB en de NBD (landelijk).

De strategiediscussie zal stevige gevolgen hebben voor de bestuurlijke vormgeving van de VOB, zegt **Jan-Ewout van der Putten**.

Maar ook het feit dat we nog steeds drie in plaats van twee lagen hebben en het feit dat de tussenlaag, de provinciale, iets meer is dan een willoze melkkoe voor subsidies, zal gevolgen moeten hebben voor de VOB. Wie daar zijn ogen voor sluit is niet realistisch bezig.

Wim Keizer
14 februari 2008

Nieuw management voor Bibliotheek.nl; nieuwe taak voor oude management

"De secretaris/directeur is op het verenigingsbureau bezig met het ontwikkelen van een interne reorganisatie die past bij de gekozen nieuwe structuur. Er wordt dus de komende maanden langs diverse lijnen gewerkt. Daarbij staat de inhoud centraal. Deze is richtinggevend voor de nieuwe structuur en voor de netwerkvorming op lokaal, provinciaal en landelijk niveau".

Dat schreef VOB-voorzitter **prof. mr. E.C.M. Jurgens** in een brief van 21 december 2007

aan degenen die één of meer van de regionale bijeenkomsten over de VOB-strategie hebben bijgewoond.

Vervanging

De VOB-site gaf 31 januari 2008 al wat meer opheldering over de reorganisatie door te melden dat manager Bibliotheek.nl **Friso Visser** is vervangen door een interim-manager, n.l. **Peter van Eijk**. Van Eijk was al binnen de strategiediscussie projectleider van het thema ICT. Visser kreeg een nieuwe uitdaging. De VOB-site: "Hoofd Bibliotheek.nl Friso Visser wordt vrijgemaakt om directeur en bestuur te ondersteunen bij de uitwerking van de gevraagde veranderingen die uit de strategiediscussie voortkomen".

Trots, maar ruimte voor verbetering

De site meldde verder: "Directeur **Jan-Ewout van der Putten**: 'Het is duidelijk dat uit de strategiediscussie consequenties volgen voor de organisatie van de bibliotheek.nl-diensten. Op wat er na 4,5 jaar aan landelijke digitale diensten staat zijn we trots, maar er is ook ruimte voor verbetering. Van Eijk is iemand die voor goed beheer én ombouw van de afdeling kan zorgen, met zijn organisatorische en inhoudelijke achtergrond. Vanuit zijn functie binnen het strategietraject verwacht ik dat hij gemakkelijk aan kan schuiven'. Van der Putten is er van overtuigd dat de strategiediscussie stevige gevolgen zal hebben voor de bestuurlijke vormgeving van de Vereniging in het algemeen: 'Je voert geen discussie met de gedachte dat alles hetzelfde blijft'. Het bestuur is nu bezig deze gevolgen in kaart te brengen. Friso Visser, aldus de directeur, is hard nodig om binnen de bureauorganisatie te bekijken hoe hier een goed antwoord op kan worden gegeven".

Centraal geld cruciaal

In zijn brief van 21 december zei Jurgens dat er in de hele branche draagvlak bestaat om

een aantal thema's de komende jaren in gezamenlijkheid en onder centrale regie aan te pakken. "Het gaat om thema's waarbij de branche een gevoel van urgentie heeft en waarbij geen versnippering en kleinschaligheid past, omdat ze cruciaal zijn voor de ontwikkeling van de openbare bibliotheek in de komende jaren. In diverse bijeenkomsten is heel duidelijk gezegd, dat we nu op het moment zijn gekomen dat handelen centraal moet staan: niet langer praten, maar doen. Cruciaal hierbij is dat er ook centraal geld, vernieuwingsgeld, beschikbaar moet zijn voor deze landelijke programmering. Zaak is nu om de overheden er van te overtuigen dat centraal beschikbaar gemaakt geld op deze wijze ten goede komt aan het lokale bibliotheekwerk, zodat met hulp van een landelijke programmering bibliotheken ondersteund worden in het optimaal bedienen van hun klanten".

Thema's en subthema's

De thema's zijn de al eerder genoemde, ICT, HRM-beleid, marketing en etalages, maar er zal ook ruimte zijn voor subthema's, zoals leesbevordering, jeugd- en jongerenwerk en de ontmoetingsfunctie, zegt de brief.

Op 9 en 10 april organiseert de VOB een 24-uurs-conferentie voor een tussentijdse toetsing van dan ontwikkelde plannen. Besluitvorming zal plaatsvinden in de ledenvergadering van 11 en 12 juni.

Commentaar

Spagaat: € 40 miljoen minder voor bibliotheekwerk?

Wat doe je als je secretaris/directeur **Jan-Ewout van der Putten** van de VOB bent en in een spagaat tussen je leden (bijdragen € 947.000 aan contributies + € 3.985.000 omslag Bibliotheek.nl) en OCW (bijdrage € 8.272.333) zit? Zo min mogelijk in de openbaarheid vertellen en zo veel mogelijk achter de schermen regelen. Zeggen dat je trots bent op wat al bereikt is, maar dat er nog ruimte is voor verbetering.

Want tja, je kunt toch moeilijk in de ledenvergadering van de VOB, met OCW en Procesbureau achterin de zaal, openlijk tegen grote clubs als SOOB NH en BOZH zeggen dat ze eigenlijk gelijk hebben met hun kritiek op Schoolbieb.

Wat je wel kunt doen is een maand later gewoon personele maatregelen nemen rondom Bibliotheek.nl. Want, tja, ook door de strategiediscussie worden er veranderingen gevraagd, dus dat komt mooi uit.

Nu we het toch over die gevraagde veranderingen hebben. Zitten de VOB (en wij allen) ook niet in een spagaat tussen VNG en IPO? In het bibliotheekwerk hebben we nog steeds te maken met *drie niveaus* in plaats van *de twee* die de Raad voor Cultuur tien jaar geleden bepleitte (zie meteen hierna). De enige regio waar het advies van de Raad vorm gekregen heeft, is de provincie Groningen. En dan hebben we nog Amsterdam/Diemen/Ouder-Amstel, Den Haag en Rotterdam, maar dat waren al (stads)regio's van meer dan 400.000 inwoners.

Zoals uit de berichten in [het vorige nummer van de Nieuwsbrief](#) bleek, past de VNG haar algemene beleid om de rol van de provincies flink terug te duwen ook toe op het openbare bibliotheekwerk. De VNG wil af van de regierol van de provincies en zet vraagtekens bij de rechtstreekse subsidierelatie tussen provincies en PSO's. Maar financiële bijdragen van de provincies zijn natuurlijk wel van harte welkom! Kijk, en daar gaat het VNG-standpunt mank aan hetzelfde euvel dat ook het advies van de Raad voor Cultuur al kenmerkte: de provincies laten zich niet beschouwen als willoze melkkoe voor subsidies. Ze willen wel subsidies geven, maar dan ook zelf iets te vertellen hebben. En dus hebben we geen twee maar drie niveaus.

J.-E. ziet de € 20 miljoen extra van OCW als geld "om de gelden van gemeenten en provincies te laten bewegen", zo heb ik hem eens horen zeggen. Dan hebben we het over € 554 miljoen (volgens het APE-rapport, zie ook [Nieuwsbrief oktober 2007](#)). Die € 20 miljoen moet dus € 554 miljoen *in beweging brengen*.

Maar wat de provincies vooral op zich zien afkomen is dat de leden en het bestuur van de VOB met gretigheid gekozen hebben voor een centrale inzet van het hele bedrag van € 20 miljoen, waarvan nu nog € 14,9 miljoen naar de provincies gaat. En dat de VNG hun rol wil minimaliseren.

Als er héél goede argumenten worden aangevoerd en het veel helderder dan nu is waar het geld precies voor bestemd is en hoe het in de praktijk wordt gebruikt, zijn provincies misschien nog te overtuigen dat er *een deel*

van de € 14,9 miljoen (naast de € 5,1 miljoen die nu al landelijk wordt ingezet) beter onder landelijke regie kan worden aangewend. Maar het *hele* bedrag van € 14,9 miljoen weghalen bij de provincies lijkt niet erg verstandig. De vraag is namelijk wat deze dan gaan doen met hun *autonome bijdrage* van een kleine € 40 miljoen. Als centrale aanwending van het hele OCW-bedrag van € 20 miljoen kan betekenen dat het openbare bibliotheekwerk € 40 miljoen kwijtraakt, moeten de VOB-leden, het VOB-bureau, OCW en VNG misschien toch nog eens wat *beter nadenken* over de rol van de provincies in het openbare bibliotheekwerk. En over de vraag wat nu eigenlijk *precies* niet-vrijblijvende provinciale netwerken zijn, wat nu eigenlijk precies het landelijke netwerk is en hoe dat landelijke netwerk wil omgaan met de provinciale netwerken en omgekeerd. En over de vraag op welke wijze de landelijke € 20 miljoen nu precies ten goede zal komen aan de bibliotheken. *Hoe denkt de VOB dat te doen?*

En dan nog iets: in allerlei stukken die procesbureau en VOB afscheiden staat te lezen dat de basisbibliotheekvorming *schaalvergroting* met zich mee heeft gebracht. Ik zou zeggen: tel gewoon eens het aantal werkgevers in het openbare bibliotheekwerk voor en na de basisbibliotheekvorming en kom dan nog eens terug.

WK

Na 10 jaar nog steeds geen twee niveaus

"De Raad pleit voor uitvoering van het bibliotheekwerk op twee niveaus: het regionale en het landelijke niveau. De regionale samenwerking moet worden georganiseerd in *grote regio's* rond een grote centrumbibliotheek. De provincie moet de regionalisering stimuleren, coördineren en meefinancieren, maar moet zelf geen uitvoerende taken meer verzorgen. Taken die het regionale niveau overstijgen, moeten op *landelijk niveau* worden georganiseerd".

23 maart 1998

Dat was nummer 6 van 9 punten die de Raad voor Cultuur opnam in de samenvatting van zijn op 12 november 1998 uitgebrachte advies *De bestuurlijke organisatie van het*

openbare bibliotheekwerk. Het advies was de reactie op de adviesaanvraag die staatssecretaris **Aad Nuis** van OCW (met contactpersoon de heer **W.F. Kamerman**) op *23 maart 1998* deed aan de Raad.

"Grote regio"

In een voetnoot bij het begrip "grote regio" zei de Raad: "Als uitgangspunt voor een regionaal werkgebied waarbinnen een volledig takenpakket in stand kan worden gehouden, hanteert de Raad een omvang van rond de 4 à 500.000 inwoners. Dit komt overeen met vergelijkbare samenwerkingsverbanden, zoals die van de regionale opleidingscentra (ROC's), z.g. zorgkantoren en regionale politiekorpsen. In provincies waarin sprake is van één provinciale centrumgemeente vallen de grenzen van provincie en regio samen. Daar is regionale samenwerking het eenvoudigst te realiseren. Zeeland is hiervan vanouds een duidelijk voorbeeld. Vergelijkbaar zijn de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Utrecht".

Wet- en regelgeving

De 9 punten waren (heel in het kort):

1. Basisfunctie vrije informatievoorziening ligt onvoldoende vast in Wet op het Specifiek Cultuurbeleid;
2. Bibliotheek heeft belangrijke taak bij toegankelijk en vindbaar maken van elektronische informatie en toetsen van kwaliteit en betrouwbaarheid;
3. Breed multimediaal informatieaanbod nodig in *netwerkstructuur*, waarvoor nodig is een informatie-infrastructuur;
4. Openbare bibliotheekvoorziening is samenhangend systeem, in lagen. Dit kan doorgetrokken worden naar de KB, de UB'en en gespecialiseerde bibliotheken;
5. Systeem kwaliteitszorg nodig met keurmerk (certificaat);
6. Zie aanhef;
7. Aanbeveling 6 is het beste te realiseren door *gemeenschappelijke regelingen* van gemeenten en provincie;
8. Landelijk een eigen centrale organisatie op non-profit basis nodig, waar NBD bij betrokken worden;
9. Eisen bibliotheekwerk zwaarder in *wet- en regelgeving* vastleggen.

Hoon

Het advies van de Raad werd zowel in de bibliotheekwereld als in bestuurlijke kring

weggehoond: *gemeenschappelijke regelingen*, die zijn uit de tijd, vond men in 1998.

Meijer en convenant

Na het advies van de Raad kwam het rapport van de “stuurgroep-Meijer” in 2000. De omvang van 400.000 à 500.000 inwoners werd teruggebracht tot 35.000 à 80.000 inwoners. En na het rapport-Meijer tekenden OCW, IPO en VNG het Koepelconvenant in 2001. De 80.000 inwoners werden weer 30.000 inwoners. Maar één idee van de Raad dat *wel* is uitgevoerd betreft kwaliteitszorg en certificering.

Bestuurskundige Paul Frissen: meer decentraliseren

“Wil je het lokale bestuur versterken, dan moet je dichter aansluiten bij de burger, meer taken en bevoegdheden decentraliseren. Het kabinet heeft weliswaar de mond vol over decentralisatie, over het geven van bevoegdheden aan degenen die met de poten in de modder staan. Maar er wordt alleen gedecentraliseerd onder voorwaarden. En die voorwaarden maakt het kabinet heel erg dik”. Dat zegt de bestuurskundige **Paul Frissen**, decaan en bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur en hoogleraar Bestuurskunde aan de Universiteit van Tilburg, in een [interview in Binnenlands Bestuur](#) van 1 februari 2008.

Interventionisme

Frissen, die in zijn meest recente boek *De staat van verschil*, kritiek uit op het gecentraliseerde gelijkheidsdenken van de moderne staat, vindt dat de politiek de wereld niet kan redden. “Er is sprake van een enorm interventionistisch klimaat. De maakbaarheidsgedachten schreeuwen je tegemoet. De politiek wil niet alleen de greep terug op het ambtelijk apparaat, maar tevens op maatschappelijke organisaties”.

“Ernstige problemen”

Hij zegt: “Alles wordt gelegitimeerd met het argument dat we een ernstig probleem hebben: de samenleving verloedert, is van God en alle waarden los, we vermoorden onze eigen kinderen, de jeugd is aan de alcohol en aan de drugs. Er is een groot

beschavingsoffensief gaande, vol met controles en disciplineren. Het is een heel raar klimaat, sinds de dramatische gebeurtenissen van een paar jaar geleden. De heftigheid van de reactiepatronen is enorm toegenomen. De klassieke methode van matiging en pacificatie is vervangen door een cultuur van overschreeuwen”.

Zelfoplossend vermogen

Verder vindt hij: “Alle handboeken zeggen dat je in geval van crisis moet decentraliseren. Als je de samenleving ziet als een verzameling problemen, moet je het zelfoplossend vermogen versterken. De oplossingen die de samenleving zelf verzint, zijn vele malen sterker dan die centraal worden opgelegd door de overheid. Die kan alleen maar collectivistisch denken. Maar de politieke partijen doen alsof de samenleving als een machinefabriek kan worden gestuurd”.

Kees Hamann: bibliotheek moet het domein van een multidisciplinair team worden

“Bibliotheekwerk dient veel meer teamwerk te worden, waarin onderling kennis delen wordt ervaren als ademen. Een team waarin bibliothecarissen, communicatieadviseurs, commerciële professionals, onderwijskundigen, marketeers, cultureel werkers en ondernemers nauw met elkaar samenwerken om die ambitie en kwaliteit te kunnen waarmaken. Bibliothecarissen moeten geen schaap met vijf poten willen zijn, maar openstaan voor zo’n multidisciplinair team en dat team verrassen met beroepseigen competenties”.

Dat schrijft **Kees Hamann**, directeur van de Bibliotheek Vlissingen, in het decembernummer van *Estuarium*, het orgaan van de Zeeuwse bibliotheken.

Ambitie

De ambitie waar hij over spreekt is: “De moderne bibliotheekprofessional heeft de ambitie passieve klanten van dienst te willen zijn bij het beantwoorden van zijn (latente) vragen naar informatie en culturele verstrooiing. Hij verrast ze door creatief te verwijzen naar bronnen, die nauw aansluiten op de leer- en leefstijl van de individuele

klant. Hij begeleidt klanten tot informatievaardigheid, niet alleen als consument, maar ook als kritisch beoordelaar en producent. Hij biedt klanten ook een platform om eigen producten te presenteren. Hij ontwikkelt zich als communicatiespecialist, die moeilijk traceerbare doelgroepen weet te vinden en te activeren. Die daarnaast kan inschatten op welke wijze die doelgroep te informeren is, zodat zij werkelijke betekenis daaraan kan ontlenuen. Die erop uit is alle soorten informatie uit het werkgebied in kaart te brengen en terugvindbaar te maken als daar vraag naar is”.

Verkeerde dingen

Kees vindt dat bibliotheektechnisch geschoolden met de verkeerde dingen bezig zijn: “Bibliotheekvestigingen zo veel mogelijk open houden ofwel zoveel mogelijk bibliotheekvestigingen een beetje open houden. En in die vestigingen redelijk passief afwachten of er misschien een vraag komt. Ze krijgen het maar niet uit hun genen, het streven naar zo veel mogelijk uitleningen of zo veel mogelijk ingeschreven klanten. Proberen zoveel mogelijk mensen naar de bibliotheek te laten komen alsof je daar beter van wordt. Zoals de omroeporganisaties slaaf zijn van de kijkcijfers, zo lopen wij aan leiband van de uitleencijfers”.

Beperkt

“Bibliotheekprofessionals bemiddelen tussen vragers en aanbieders van informatie. Dat is de kern van ons beroep. Maar in feite bemiddelen we natuurlijk alleen tussen actieve vragers en de *gepubliceerde en vooral schriftelijke producten* van aanbieders. Deze beperking lijkt muggenzifterij, maar bepaalt in hoge mate de waarde van het bibliotheekwerk en de toegevoegde waarde van de bibliotheekmedewerker in het bijzonder”.

Kees houdt een pleidooi (al vaker gedaan) om zich niet te beperken tot schriftelijke bronnen, omdat 40% van de beroepsbevolking in Nederland grote moeite heeft met omgaan met dat soort bronnen. “Waarom gaan we zelf niet op zoek naar relevante bronnen zoals radio- en televisieprogramma’s, conclusies van voorlichtings- en informatiebijeenkomsten, toelichtingen, bijsluiters of ervaringen. Dan zullen de klanten de bibliotheek als verrassend ervaren!”.

“Kwaliteit is de kracht van kranten; mensen hongerig maken naar kwaliteit”

“Kranten moeten hun merk vooral als sterk en voor jongeren als stoer product presenteren. Als zij hun missie uit het oog verliezen, verdienen ze ook niets. Zij zouden juist naar hun kernwaarden terug moeten gaan. Met goede, kwalitatieve, journalistieke onderwerpen valt wel geld te verdienen. Een kern van “must have”-nieuws, onderwerpen met diepgang en daarnaast kwalitatieve informatie op maat bieden. Individuele interesses kun je offline bedienen, maar ook online als aanvulling op het krachtige merk van het dagblad. Met alle bijlagen proberen gedrukte kranten nu iedereen tegelijk te “pleasen”. Dat zou juist meer afgestemd kunnen worden op de individuele lezer en diepgaander kunnen. Kwaliteit is de kracht van kranten. Dat moet je veel positiever neerzetten. Je moet de mensen hongerig maken naar kwaliteit”.

Dat zegt **Ester de Waal** in een interview in de *Staatscourant* van 21 januari 2008. Ester de Waal is aan de Universiteit van Amsterdam gepromoveerd op een onderzoek naar de mate waarin onlinenieuws bijdraagt tot de publieke agenda.

Onlinekranten en nieuwssites

Uit haar onderzoek is gebleken dat gedrukte kranten effectiever zijn dan de webedities van kranten in het verbreden van de agenda van hun gebruikers. Nieuwssites die niet aan kranten verbonden zijn, verbreden de publieke agenda echter wel succesvol. Zij verklaart dat door het feit dat deze nieuwssites vanaf het begin waarschijnlijk beter gebruik hebben gemaakt van de onlinemogelijkheden dan onlinekranten. “De nieuwssites bieden overzichtelijk verschillende onderwerpen aan, hebben een heldere opmaak en structuur en bieden interessante links naar andere informatiebronnen. Intussen beginnen de krantenwebsites hun achterstand in te halen”.

Professionele leiding niet opgeven

De Waal zegt dat uit onderzoek is gebleken dat de positieve leereffecten van de oude broadsheetkranten, zoals de Volkskrant en NRC Handelsblad, voor een groot deel te danken is aan de professionele leiding die ze hun lezers bieden door aan te geven wat in

het nieuws van belang is. Dat zouden ze dus volgens haar niet moeten opgeven. Ondanks de dalende trend in het gebruik van printmedia, vindt zij dat deze in vernieuwde vorm een vaste plaats kunnen heroveren in het medialandschap.

Waarborg overheid nodig

Zij raadt de overheid aan te waarborgen dat de kernwaarden van de samenleving worden gestimuleerd door goede journalistiek. "Gedegen journalistiek dreigt te verdwijnen door de commercialisering. Daarom moet de overheid kranten stimuleren zich aan maatschappelijke doelstellingen te houden".

Opinie

Anders wandelen: geen camino maar cammino; andere toekomst bibliotheek?

Bezinnings- en wandelreisbureau VOB organiseert in april voor een select gezelschap weer een retraite in het klooster van Norcia. Verder wil de VOB in september met een aantal leidinggevend en beleidsmedewerkers van openbare bibliotheken *anders wandelen* dan in de nota *De bibliotheek anders bekeken 2* was aangekondigd: niet over een Spaanse camino in de richting van Santiago de Compostela, maar over een Italiaanse, om preciezer te zijn *Umbrische*, cammino, van Spoleto naar Norcia, door het dal van de Nera, over Romeinse wegen, middeleeuwse muilezelpaden, witte wegen en geitenpaadjes. De tijd lijkt hier vertraagd en het leven wordt hier geleefd met aandacht. Men volgt het ritme van de natuur. Er woonden en wonen kluzenaars, monniken, herders en boeren.

Ik haal dat uit een speciaal voor dit doel ontworpen folder die te downloaden is van de VOB-site. Het doel van het wandelen is: "na te denken over de ziel van de Openbare Bibliotheek, open te staan voor de nieuwe vragen van de maatschappij en te zoeken naar nieuwe antwoorden die de bibliotheek kan bieden. Het is een uitnodiging om gezamenlijk en geïnspireerd te leren wandelen naar de bibliotheek van de toekomst en te ervaren wat leiderschap is".

Vechtdal

De grote vraag is nu natuurlijk of wandelen in Italië ook een andere visie op het Neder-

landse bibliotheekwerk oplevert dan wandelen in Spanje. En of dat weer een andere visie wordt dan wanneer het gezelschap gaat wandelen in het Vechtdal tussen Dalfsen en Hardenberg, waar...., heel goed, kluzenaars, nonnen, herders en boeren woonden en wonen.

Extreem rijk

Nederland is in de wereld een *extreem* rijk en daardoor *zeer verwend* land, ook op het gebied van het openbare bibliotheekwerk. Zoals **Simon Schama** in *Overvloed en onbehagen* al aantoonde, voelen we ons daar niet helemaal lekker bij. Sommigen van ons verlangen terug naar de tijd van arme boeren en herders ("zij lagen bij nacht in het veld"). Maar ik zie het als nostalgie naar een verleden dat niet terugkomt.

Tibet

Je kunt het ook *anders bekijken*: als een vorm van *decadentie*: we weten van gekkigheid niet meer hoe we ons geld moeten uitgeven en daarom gaan we als VOB (bedoeld om in Nederland de belangen van het openbare bibliotheekwerk op rijksniveau te behartigen) maar inspirerende wandeltochten in Italië organiseren. Zoals ik eerder al eens schreef eigenlijk nog veel te bescheiden: als je *toch* decadent wilt zijn, waarom een volgende keer niet door de Himalaya naar Tibet? Daar zijn behalve geiten ook leuke yaks. Bovendien hebben Boeddhisten ook heel mooie kloosters.

Nieuwe brochure

Ongetwijfeld levert de wandeltocht de brochure *De bibliotheek anders bekeken nr. 3* op. Het is de vraag in hoeverre deze al weer zal lijken op *Anders bekeken nr. 1*. Misschien is er volgend jaar nog één wandeltocht nodig om brochure *De bibliotheek anders bekeken nr. 4* te maken, maar dan hebben we het volgens mij wel weer gehad: 4 zal onvermijdelijk erg lijken op 1.

Grote lijnen

Want wat is het geval? Zoals met alles in het leven kun je op bibliotheekwerk verschillende visies hebben. Maar wie, zoals ik, niet van geneuzel houdt en een beetje nuchter *de grote lijnen* in de gaten houdt, zal toch moeten toegeven dat de keus meestal is tussen zoiets als links, midden of rechts, of tussen noord, oost, zuid of west.

Waar naar toe?

Waar willen we met de bibliotheek naar toe?

De richtlijn voor de basisbibliotheek onderscheidt 5 functies:

- Warenhuis voor Kennis en Informatie;
- Centrum voor Ontwikkeling en Educatie;
- Encyclopedie voor Kunst en Cultuur;
- Inspiratiebron voor Lezen en Literatuur;
- Podium voor Ontmoeting en Debat.

Dan kun je het er over hebben of je de gelden precies voor 1/5 deel per functie wilt aanwenden of binnen deze 5 functies duidelijke accenten of prioriteiten wilt leggen. Neem de VOB als voorbeeld.

Die besteedt volgens de begroting 2008 het volgende aan de 5 functies:

- Informatie (incl. Bibliotheek.nl)	€ 6.505.000
- Educatie	€ 103.000
- Cultuur en Leesbevordering	€ 850.000
- Ontmoeting en Debat	€ 0

Wat je daar verder ook van zeggen kunt (moet educatie, cultuur en lezen niet veel meer voorop staan?), het is wel een duidelijke keus. Waarbij ik aantekenen dat in die 6,5 miljoen van Bibliotheek.nl ook enige educatie en cultuur zal zitten.

Belangrijkste keus

Je kunt ook kijken of je als bibliotheek vooral wilt blijven focussen op het gedrukte woord (boek, tijdschrift, krant) (met digitale zoekhulpmiddelen) of op digitale informatie (zowel de informatie sec als de informatie over informatie). Maar de belangrijkste keus is natuurlijk: wil de bibliotheek een *Centrum voor Ontwikkeling en Verheffing (O en V)* zijn of een *Warenhuis voor Infantilisering en Debilisering (I en D)*.

Internet

Iedereen weet dat kwaliteitskranten en literaire boeken het meeste bijdragen aan O en V en de televisie het meeste aan I en D. Waar Internet als *metamedium* ingedeeld moet worden, is vooralsnog ongewis, maar ik ben als fervent internetgebruiker erg bang dat de stelling opgaat: hoe meer persoonlijke ontboezemingen er digitaal verschijnen, hoe meer het naar I en D zal gaan, ondanks alle nuttige, praktische informatie die er ook te vinden is. Persoonlijke bijdragen op internet zijn als ijzererts met een zeer laag ijzergehalte: *er is zeker wel iets goed bij, maar je*

moet heel erg graven en zeven om dat goeds te vinden, zelfs met de beste digitale hulpmiddelen, en dat kost een hoop tijd. Tijd die je ook beter kunt besteden.

Veel kwaliteitskranten en dichtbundels daarentegen zijn als ijzererts met een hoog ijzergehalte, wat zeg ik, goud: *je hoeft maar even te bladeren en je stuit al op waardevolle informatie, zorgvuldig bijeengebracht door professionele redacties. En desgewenst ook nog digitaal beschikbaar.*

Niet moeilijk

Een mens kan maar een beperkt aantal woorden per uur lezen of aanhoren, of beelden per uur zien. Een dag heeft 24 uur. Een mens heeft ongeveer 8 uur slaap nodig, blijft tweederde, dus 16, over. Sommigen werken 8 uur per dag, blijft eenderde, dus 8 uur, over. Er moet gegeten worden, naar het toilet gegaan, van en naar het werk gereisd worden, boodschappen gedaan, tanden gepoetst, gras gemaaid, heggen geknipt, op vrienden- en familiebezoek gegaan. Daar gaat 5 uur mee heen. Blijft 3 uur over voor informatieverwerving. De bibliotheek moet er als gesubsidieerd instituut met een missie op gericht zijn dat die drie uren zo *slim en zinvol* mogelijk worden besteed.

De vraag waar je, als je werkelijk goed geïnformeerd wilt zijn over belangrijke ontwikkelingen in de samenleving, het beste de meeste tijd aan kunt besteden is niet erg moeilijk te beantwoorden. Dus is het ook niet zo heel moeilijk om te bedenken waar de openbare bibliotheek de meeste energie op moet richten: *op naar goud.*

WK

N.B.: Mijn kranten en bladen

Temidden van alle informatieaanbod, op papier en digitaal, zou ik de volgende twee dagbladen en twee weekbladen, die ik voornamelijk op papier tot mij neem, niet graag willen missen:

- *De Gooi- en Eemlander*: om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in mijn woongebied;
- *NRC Handelsblad*: om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in Nederland, Europa en de wereld (vanuit Nederlands oogpunt);
- *HUMO*: Om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in Vlaanderen, Wallonië, België en de wereld (vanuit Vlaams oogpunt). Plus kennis te nemen van onnavolgbare humor.
- *The Economist*: Om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de wereld (vanuit Brits perspectief).

Afko's

Afko:	Afkorting
APE:	Aarts De Jong Wilms Goudriaan Public Economics
BB:	Basisbibliotheek
BOZH:	Stichting Bibliothekenoverleg Zuid- Holland (PDO in ZH)
HRM:	Human Resource Management
I en D:	Infantilisering en Debilisering
ICT:	Informatie- en communicatie- technologie
IPO:	Interprovinciaal Overleg
J.-E.:	Jan-Ewout van der Putten
MBO:	Middelbaar Beroepsonderwijs
NBD:	Nederlandse Bibliotheekdienst
NH:	Noord-Holland
O en V:	Ontwikkeling en Verheffing
OCW:	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PDO:	Provinciaal Directieoverleg
PSO:	Provinciale Serviceorganisatie
SOOB NH:	Stichting Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland (PDO in NH)
VNG:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOB:	Vereniging van Openbare Bibliotheken

Colofon

De Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk is een uitgave van de volgende 9 organisaties: Biblionet Drenthe, Biblioservice Gelderland, Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (SFB), BibliotheekService Centrum Utrecht (BiSC), ProBiblio (Noord- en Zuid-Holland), Zeeuwse Bibliotheek, Cubiss (Noord-Brabant), Bibliotheekhuis Limburg en Vereniging Netwerk van Directeuren (NvD)

De relatie tussen deze 9 organisaties en de redacteur is geregeld in een redactiestatuut.

De Nieuwsbrieven zijn digitaal ontsloten op de website van de Vereniging Netwerk van Directeuren, www.directeuren.net.

Feiten en opinies

"Comment is free, but facts are sacred".

De feiten zijn de feiten. Die behoren zo correct mogelijk te worden weergegeven. Daar mag u mij op aanspreken.

Opinies, van wie dan ook, zijn maar opinies, maar wel beter naarmate ze meer op feiten steunen of althans niet met de bekende feiten in tegenspraak zijn.

Opinies mag u aanvechten. Graag zelfs. De bibliotheekvernieuwing verdient meer discussie in het openbaar. Reacties worden geplaatst als voornaam, achternaam en (indien aanwezig) functie vermeld worden. Ze kunnen worden gemaïld aan wkeizer@soobbozh.nl.